

Numărul 33.

Oradea-mare 16/28 august 1898.

Anul XXXIV.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe $\frac{1}{2}$ de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Cunoaște-te pe tine însu-ți.

Thelon din Lacedemonia, unul din cei 7 filosofi ai Grecilor, (între anii 620—548 ant. Chr.) a ținut sentința: „Gnothi seauton“ adică: Cunoaște-te pe tine însu-ți!

În sentința aceasta se cuprinde mare înțelepciune și pentru aceasta, sentința e foarte bună de a servi spre îndreptarea oamenilor. Principiile religiei și ale culturii sunt spre îmblândirea și îndreptarea oamenilor, cari de la natură sunt creați cu instinct mai mult de a face reu decât bine, și cari fără atari cunoștințe, devin din ființele cele mai înalte ale lui Dumnezeu, în parte mare ființele cele mai miserabile ale pământului.

În „cunoaște-te“ se cuprinde conceptul de atari cunoștințe, cari se referă la om.

Cunoștința primitivă, ce omul în lume și-o câștigă mai întâi, e cunoștința prin cele cinci simțuri (sensus) ale sale, adică: prin vedere, auzire, mirosire, gustare și pipăire, și aceste simțuri au organele proprii ale lor, anume: ochii, urechile, nasul, limba și degetul. Aceasta cunoștință primitivă conduce pe om la cuprinderea existenței lucrurilor, cari se țin de lumea esternală (de din afară) a omului, p. e. omul cu ochii vede un munte, omul cu urechile aude tunetul etc. și pentru că omul prin acele simțuri cunoaște lumea din afară de el, acele, de regulă se numesc simțuri esterne. Dar aceste 5 simțuri le au și animalele; și dacă omul ar avea viața condusă numai de acele simțuri, afară de făptură, nu s'ar deosebi de animale, — la cari predomină instinctul natural, căutând nutreț, pentru ca să trăiască și apărându-se, ca să vieze. Cunoștința numai prin cele 5 simțuri, — nu e cunoștința de sine însuși.

Omului e dat de Dumnezeu și un simț intern, pentru care nu este organ în lăuntrul omului, cum p. e. sunt organele simțurilor esterne. Acel simț intern în om crează o lume internă; îi naște cunoștința de lu-

mea din lăuntrul său. Pe acel simț intern se bazează cunoștința de sine însuși!

Acest simț intern la unii oameni e mai puțin, la alții mai mult dezvoltat. N'avem să luăm în considerațiune, că cineva e așa de prost, încât nu știe nici să-și facă cruce, pentru că acela poate să aibă simț intern bine dezvoltat; și n'avem să luăm în considerațiune, că cineva e așa de învățat, încât ar ști doară să mănă și nuorii, pentru că acela poate să aibă simț intern puțin dezvoltat. Ambii pot ajunge la cunoștința de sine; acela mai curând, acesta mai târziu, — ori nici odată.

Dădu a dat oamenilor simț intern, ca să se poată îndrepta, și spre îndreptare, le-a dat voie liberă; dar nu mulți sunt, cari își guberează voia, ca să-și dezvoltă însușirile simțului intern, precum și însușirile spirituale, ca prin toate acestea să ajungă la cunoștința de sine însuși.

Când simțul intern își începe activitatea, adică când însușirile simțului intern încep de a se desvîli, omul începe de a porni la cunoștința de sine; dar activitatea simțului intern nu se poate mărgini numai la dezvoltarea unei însușiri, căci aceasta încă nu înseamnă cunoștință de sine însuși; p. e. Petru se știe că e un bețiv desfrânat; George își cunoaște însușirea, că e lotru, iară Iuon că e mincinos fără de părere.

Cunoștința de sine se desvelește prin cunoașterea tuturor însușirilor ale simțului intern; prin activitatea lui în toate direcțiunile și prin domnia spiritului asupra tuturor însușirilor, ca însușirile rele să le înfrâneze ori stêrpească, d. e. Petru să-și stêrpească însușirea (sau patima) de beție, George cea de lotriă, și Iuon cea de minciună, iară însușirile bune să le desvîlească, pentru ca simțul intern să creeze o lume internă curată, morală și de ordine, pentru că omul atunci va ajunge la convingerea și priceperea, că pentru ce există în lume; că aci are să se conducă pe

sine, și că are atare chemare și față de omenime, de religione și de poporul seu.

Cine nu-ș desvoaltă simțul intern, ca acesta să-i creeze o lume internă, condusă de voie liberă și de spirit deschis, ca simțul intern să-l destineze cu o chemare folositoare lumii esterne, acela nu ajunge la cunoștința de sine.

Adeseori simțul intern spune unora, că spre ce carieră au chemare, dar mai mult numai pe baza unei însușiri special dezvoltate, fără ca chemarea să fie folositoare și pentru lumea lor esternă. Exemplele ne învață.

Petru știe că are glas bun, și se simte de o natură mai blândă decât mulți alții și pentru aceasta are inclinare spre preoție, — dar toate celelalte însușiri ale simțului intern au ramas nedezvoltate. Pe Petru îl și vești că într-o adevăr calcă poșeșe și lui reverenda îi stă bine, — dar pentru celelalte ale omenimii, ale bisericei și poporului, e fără de nici un interes; nu e apostolul moralului, nu e apostolul culturii; pentru aceasta arătarea unei inclinări, care se mărginește prin instinctul de a-ș căută numai interesele sale personale, de a purtă straița fără de fund, — încă nu e cunoștința de sine.

Iuon știe că e cu gura mai mare și mai isteț decât mulți alții, că face gâlceve, și-și trage foloase și pentru aceasta, că are inclinare la advocatură, — dar pentru el lumea esternă numai într-o atâta există, încât o face ca să-i aducă boambe în vâlău; celelalte nu le vede, nu le aude, nu le simte.

În acest mod Petru și Iuon nu au simț intern, întreg dezvoltat; nu și-au desvilit însușirile simțului intern, căci inima lor nu palpită și spiritul lor nu cugeț decât prin un instinct de a trăi bine, și toată lumea lor esternă și internă, se reduce la un egoism personal, ce nici când nu-i poate sătura și pentru aceasta ei trăiesc fără cunoștința de sine.

Adeseori auzim în lume dicându-se, că X e om cu suflet, iară Y e om fără de suflet. Lumea, prin aceste caracterizează simțul intern al unuia și altuia.

Și într-o adevăr, sufletul (grec. psyche, lat. anima, nemț. Seele) nu e alta decât principiul de activitate internă a omului; e purtătorul nematerial, dar în unitate — al simțurilor și al voinței.

Dar nici sufletul însuș nu are tărie și putere, și nu are chemare, ca să guberneze simțurile și voința; într-o ajutor trebuie să vină spiritul, (grec. pneuma, nemț. Geist) ca în lumea internă să aducă lege, să conducă însușirile simțului intern, căci spiritul e purtătorul de înțelepciune a omului, care produce și întărește cunoștința de sine.

Spiritul atunci gubernează în lumea internă a omului, când domnește asupra tuturor însușirilor, și aceasta e atunci, când atare om ajunge la starea de a pute domni asupra tuturor rașiunilor sale; de a-ș îndreptă și dezvoltă însușirile, cari îl fac un om de omenie, om adevărat și drept, om moral și spriginătorul religiunii și naționalității sale; ba, va influință ca și alții să ajungă la cunoștința de sine și să fie oameni buni, creștini adevărați și Români cu caracter, — căci dacă cineva nu e om de omenie, nu e în cunoștința de sine și nu e bun pentru nimeni și nimica.

Activitatea unuia cu cunoștința de sine, ca să îndrepteze și pe alții, destuleori rămâne fără rezultat, căci dacă înțelnești un om cu simț intern, dezvoltat numai prin însușirile de patimi, — nu-l poți îndreptă,

pentru că, precum se dice, lupul își schimbă părul, dar năravul nu, și pentru că acel om trebuie să fie de viță rea și cu blăstem de la natură asupra lui; dar activitatea unuia cu cunoștința de sine are teren mare în simțul bun intern al altora și pentru aceasta va pute îndreptă pe mulți, — a căror spirit e în stare ca să formeze legi pentru lumea sa internă, și să voiască de a avé cunoștința de sine.

Oamenii cu cunoștința de de sine simt în lăuntru lor, că sunt chemați ca să implinească ceva bine în lume; din acestia se fac apostolii luminei și ai binelui public, iară ceialalți rămân diavolii întunecului și păcătoșii egoismului propriu. Pe oamenii cu cunoștința de sine îi vești cătră toți cu inimă bună și spirit hominal, făcând tot bine, fapte morale și de folos pentru ai sei, — până ce pe cei fără cunoștința de sine, îi vești ca lupii, cari stau gata să sară în stână; ca pe lotrii, cari ciulesc când doarme stăpânul; ca pe celăii cari amet pe alții, ca să le mănânce mălaiul din straiță!

Cunoștința de sine dă individului o valoare morală înainte lumii celor buni și înțelepți și rădică pe individ mai sus decât pe aceia, cari își dau valoarea numai prin avuție ori prin atare știință, fără ca oamenii și conaționalii sei să aibă folos de ei, — pentru că în avut poate fi ascuns un ticălos, iară în învățat, un miserabil.

Avem trebuință de oameni, de creștini, de Români cu cunoștința de sine însuș; pentru că numai un popor, carele are mulți bărbați ajunși la cunoștința de sine, poate ca și însuș să ajungă la cunoștința de sine, pentru că aceasta îl învață de a se rădică mai sus decât un popor barbar; îl învață ca să-și cunoască tăria sa fizică și morală; starea culturii inimii și a desviliturii spiritului. Poporul atunci va avé în lăuntru seu o lume internă curată; iară în spiritul seu, înțelepciunea care îi va domni însușirile rele; îi va face o chemare în lume; va nisui ca să-și asigure existența și să-și facă viitor strălucit.

Deci îndemnați-ve de a ajunge la cunoștința de sine, ca să conduceți poporul la cunoștința de sine, căci să credeți că și ați există județ pe pământ; și acela stă din opiniunea publică a celor cu cunoștința de sine și ați judecă pe cei rei și le dice: Blăstemaților! duceți-ve în urgia vecnică!" iară celor cu cunoștința de sine însuși le dice: Duhul sfânt s'a pogorit printre voi!

AT. M. MARIENESCU.

S'a întemplat odată să viziteze contele de Waldbost-Bassenheim pe ministrul prusian de Stein. Ministrul, ocupat cum eră, i-a dīs scurt, așa cum eră obicnuit:

— Ocupați loc, ve stau îndată la dispoșiție.

Contele, cam ofensat, i-a respuns brusc:

— Eu sūnt contele de Waldbost-Bassenheim, baron imperial, conte imperial, consilier imperial bavarez, senior de Prusia, Württemberg și Naussau...

— Ocupați loc numai *doastre*, dle conte, îl intrerupse ministrul și îi întinse un scaun; pentru ceialalți domni, ce mi-i-ai numit, regret că nu mai am scaune să le ofer!

Cine ești?

*Cine ești tu, îmi răspunde,
De me faci ca să tresar?
Și de unde vii? De unde?
Ah! Te-aștept până resar*

*P'albăstria boltă stele,
Până 'n crucea nopții 'n dori
Și-ți trimit visele mele . . .
Cine ești de-mi dai fiori?*

*Cine ești de poți în mine
Iar iubirea să trezești?
Zei te-au inspirat pe tine
Să me 'ncânți, să m'amețești?*

*Spune tot, spune înainte,
Cerepește tot mai mult;
Ești atât de blând, cuminte,
Caș sta veacuri să te-ascult.*

*Cine ești tu, îmi grădesce,
De ți-am ridicat altar
Și te slăvesc păgânește,
Iar când te zăresc tresar?*

SMARA.

Doue scrisori.

(Urmare)

Am roșit, dar am mărturisit adevărul. Nu șcieam nici locul natal al mamei mele, și acuma mi s'a dat ocasiunea să-l întreb.

El mi-a spus un comitat din Ardeal, dar locul l-a pronunțat așa de 'ncet, încât nu l-am putut pricepe.

Trei ani după acestea, ca medicinist, am venit iar acasă. S'a întâmplat, că umblând prin pod, într'un cofer am găsit mai multe hârtii de ale mamei.

Luai o cutie legată și o deschisei.

Găsi în ea o carte de rugăciune ai cărei foi erau învechite și gălbinite de multele întorsături, și se vedea că unde a fost mai mult cetită, căci și acuma de sine s'a deschis la o rugăciune însemnată.

Eră rugăciunea pentru morții iubiți.

Lângă asta eră încă o carte, scoarța cărții eră de *pluche* alb, pe partea primă luciă cu litere de aur „Diar, tomul II“.

Foile lui erau scrise cu scriitură fină de femeie. Eră scriitura mamei.

Din fiecare cuvânt esclamă durerea unui suflet nobil simțitor.

Am deschis cam la mijlocul cărții, căci m'a cuprins un dor lacom să cetesc ce e scris acolo?

Iată ce am cetit:

La 18 maiu 18 . .

Oh, Doamne Djeule ce am greșit, că me lovești atât de aspru? Sânt arsă până la suflet . . .

Trebue să-l pierd pe dragul meu bărbat! Și tocmai eu să-i dau lovitura! Iubitul meu copilaș! Ai să remâi fără tată, pentru ca să mulțumim vanitatea altora, a părinților lui.

Ah, cum poate o mamă iubitoare să scrie astfel? — Da, mama lui dorește depărtirea.*

Iaca o epistolă care eră lipită de foaia diarului scrisă cu o scrisoare neregulată:

Madame,

Prin cale indirectă mi-a venit la șcire (ce ați ne-a mărturisit și fiul nostru) că s'a căsătorit cu dta.

Trebue să șcii că Alec nu e maioren, deci fără invoirea noastră nu s'a putut căsători.

Căsătoria dvoastre așa dară nu e validă, căci i lipsește invoirea părințească.

Când dta nesocotită ai primit mâna lui, trebue să cred că te-a condus dorul să ajungi în societatea noastră aristocrată.

Dacă dta ești nobilă, și într'adevăr iubești pe Alec, pentru fericirea lui — vei abdice. Voi esoperă la bărbatul meu să ve dee un apanage anual; scrie-mi ce sumă dorești?

X. villa Dionix, la 17. maiu 18 . . .

Leonie Dionix n. br. B.

După epistola asta eră scris conceptul răspunsului:

Madame,

Ați am primit scrisoarea dvoastre. La cetirea ei m'a cuprins durerea cea mai aspră.

Dvoastre nu me cunoașteți și totuș enunțați judecată asupra mea și a faptelor mele.

Eu nu am știut că Alec nu e maioren, nu am cugetat la așa ceva, nici n'am cercat nimica, am fost fericită că me iubește și stimează cum mi-a arătat. Alec m'a ales de soție, pentru că m'a iubit, nici eu nu din vanitate mi l-am ales de soț; ci simplu pentru că-l iubiam, îl iubesc și-l voi iubi totdeauna!

Să-l las pe el, de care mi-e legat tot sufletul?!

Dvoastre diceți: „pentru fericirea lui“.

E bine, dacă fericirea bărbatului meu, a fiului dvoastre atărnă de la decisiunea mea, — ve răspund că îl iubesc mai mult decât să stau în calea fericirii lui. Me invoesc să ne despărțim; resping înse cu toată demnitatea ofertul material ce-mi faceți, căci eu nu avere și nume am iubit, ci — nobleța și bunătatea sufletească a lui.

Anna Dionix n. Alneș.

Am stat ca lovit, mi-a perit toată puterea.

Aceasta e dară cauza că tatăl meu e rece?

Adeca nu el mi-e tata.

Și totuș trebue să recunosc că el e bun, e nobil.

Dară unde e tatăl meu adevărat? . . A murit, trăește?

Eram ca nebun, am mers la mormântul mamei, luând un revolver cu mine.

Sânt orfan, credeam înse că am cel puțin tată.

Și iată că sânt numai suferit prin bunătatea unui om nobil.

Stam așa aproape de moarte!

Eram la mormânt, cădui jos în iarba verde deasă; crengile lungi a salciei îmi netediau fața — ca mama.

De odată o mână de bărbat îmi apucă revolverul, se uită serios în ochii mei.

Eră tatăl meu crescător!

— Alec! . . . și vocea lui nădușită esprimă o desperare ascunsă.

— Tată! . . . dar nu, nu tată! șoptiam ca în delir.

La cuvântul acesta, receala lui dispărură la moment. El me duse cu drag în odaia lui și începură să-mi vorbească lung, dulce, lin . . . Mi-a spus, că mama a dorit ca eu să cresc în credința că el îmi este tată.

O căldură binefăcătoare me cuprinse.

Aşă bine eră să ştiu că el me iubeşte şi că am totuș pe oarecine. Am sărutat cu căldură mâna lui, și el sincer m'a îmbrățișat dîcîndu-mi: „Fiul meu“.. M'a făcut să-i promit, că nu o să mai iau în mână revolver.

Eram emoționat mai ales când dîcea: „Eu nu am la bătrânețe pe nime, decât pe tine fiul meu!“..

Doi ani au trecut, în cari cu tot zelul m'am pus pe studiat.

Am eșit cu eminență.

Tatăl meu crescător m'a trimis în călătorie. După ce m'am reintors, voiam să-mi caut numai decât un post.

S'a deschis pe neașteptate un loc bun, ca medic de oraș în comitatul în care s'a născut mama. Mi-am dat și eu recursul și am fost ales. Nu peste mult am mers să-mi ocup postul.

Locul acela eră mai mult un orașel decât oraș, simplu, drăgălaș. În mijlocul orașului niște edificii frumoase, în forma de castel, în mijlocul unui parc bogat, pompos. Am făcut unele vizite. Nu știu ce me atrăgea la casa cea frumoasă. Am mers pe acolo la preumblare, am putut vedé bine în lăuntru curții.

În parc se preumblă un om frumos bătrân; avea cam 50 de ani, cu păr de tot alb, statură frumoasă, și pe fața lui se reogîndă o umbră de durere.

Nu știu unde am mai vedut fața aceasta și ce me atrăgea aşă de tare spre ea?

Eram hotărîit a-i face visita ca mâne, și totuș me opriă ceva, inse un impuls puternic me îndemnă de nou și m'am dus.

Bătrânul iară se preumblă sub copacii verzi, prin parcul umbros, dar auđînd pași, a stat, a privit direct în ochii mei.

S'a făcut palid, a stat un minut fără putere, apoi imediat s'a întors și s'a depărtat.

Eram curios, am intrat.

Am întélnit un servitor, pe acesta l-am întrebat dacă dl me primește? Am primit răspunsul că dl se simte puțin indispus, inse me roagă să viu după amiađ, eventual mâne.

Am mers acasă.

Nu peste mult veni servitorul bătrân după mine și-mi spuse că dl seu me dorește, fi este reu. Am luat cu mine cele trebuincioase și grăbii la el.

— Cine e stăpânul dtale? întrebai de servitorul bătrân.

El se uită lung la mine și dîse încet:

— Deputatul Alec Dioniz.

— Are familie?

— Ba.

Am plecat ca alungat. Ajungénd acolo, servitorul m'a condus într'o odaie de cătră parc, a cărei ferești le acoperiau niște lungi fire de gobelin. Inima mea palpită nebunește, cugetam ceva. Și acel gând nu-mi da pace.

În pat sta culcat bătrânul, nemișcat. O sguduitură de nerui l-a atins.

De odată, Dđeule, ce ved la căpétéiul lui pe părere?.. Năluci sau realitate?

O fotografie, tot aceeaș pe care am vedut-o în copilăria mea la mama.

Aicea fața damei eră întregă.

În trăsăturile fine frumoase recunoscui pe mama, iar în tiner pe dl ce sta înaintea mea.

Bolnavul și-a deschis ochii debil și cu un strigăt de durere privi la mine.

— Alec!.. fiul meu!

Aşă dar nu m'a înșelat presimțirea! Fața mea care seméná mult cu fața albă a mamei mele, i-a revocat în minte trecutul!

Cu mâna tremurătoare l-am vizitat și spre cea mai mare mirare, aflai între coastea 3—4 urma unui glonț. Glonțul eră numai sub piele, de tot ușor îl puteam scoate.

După ce-și veni în ori, i-am spus că mâne am să-i scot glonțul. Îl rugai să fie liniștit, că eu am să remăi lângă el.

Eră aşă de liniștit și aşă de cu încredere se lăsă cu totul în voia mea.

Operațiunea a reușit ușor și foarte iute i s'a făcut bine.

La câteva đile se preumblă cu mine în parc. Me prindea de braț, me opriă la el, eram tot acolo. Inse el totuș eră palid, suferiá.

La câteva săptămâni i-am đis, că nu mai are trebuință de medic.

Bătrânul ca speriat mi-a prins mâna: „Nu te duce“, đise el rugător, „eu sînt mai bolnav decât cum am fost“.

Am devenit serios, șcieam cauza bine!

— Dle! đisei eu, suferințele trupești le vindec, bolnavilor de suflet nu le pot da decât câteva cuvinte de mângăiere.

Bătrânul s'a cutremurat: — Fiul meu, eu cred că tu știi totul; — Îmbrățișează-me ca pe tatăl teu, vorbește-mi de ea, de tine și de el, de tatăl teu crescător.

I-am spus ce am știut, i-am spus că ea i-a fost lui credincioasă până la moarte; am spus că am aflat scrisorile lui și điuarul mamei mele. I-am promis că în careva đi am să-i predau suvenirile aceste.

M'a dus în odaia lui, mi-a arătat documentele în cari me recunoaște de unicul fiu și de singurul moștenitor al averii lui. Tot odată me rugă să me strămut la el, acea ce am și promis, apoi ne-am despărțit.

Inse abia trecură câteva ore neliniștite, în cari scrisii tatălui meu crescător toate, când iată servitorul speriat me chiamă.

Mi-a spus cu lacrimi în ochi, că de când am plecat eu, stăpănu-seu s'a tot preumblat în parc, iar acuma i s'a făcut de tot reu.

Am grăbit iute, — și cu durere am constatat apoplexia.

Sărmanul tată a suferit greu și după un chin de doué luni moartea i-a curmat suferințele.

Iar acuma eu aveam doué morminte iubite. Și când cineva numai morminte are pe pământ, nu ve mirați când îl vedeți trist, gânditor și indiferent la ori ce plăcere.

Scusă că ț-am scris aşă trist, — ai dorit să fiu sincer, să scriu despre mine și soartea mea.

Te-am ascultat. Adio, remăi cu bine.

Dr. Alexandru Dioniz.

(Finea va urmá.)

OLGA DORINA PORUȚIU.

O CURSĂ DE BICICLIȘTI.

Fericirea juneței.

(După R. Pohl.)

*O! farmec dulce 'n flori de juni,
Nectarul vieții în pept mi-aduni!*

*Nu-i sculă scumpă mai sus s'o pui,
Noroc în lume mai dulce nu-i!*

*Când saltă juneța în dulci veselii,
Iubirea curată crăiasă-i va fi!*

*Căci floarea suride în primăveri,
Când zboară, cântând, ciocârlia la cer.*

*O! soare-al iubirei pe cerul sfânt,
Ca floarea-ți surid și ca paserea-ți cânt!*

VASILE ALVESCU.

Cucul și pupăza.

(Legendă.)

Se dice că erau doi oameni foarte săraci. Odată ducându-se bărbatul în pădure pe un ger mare după lemne și oprindu-se lângă o scorbură uscată ca s'o taie, numai ce a aușit din lăuntru un glas rugător:

— Stai omule nu me lăii, că ți-oi da ce tu nu mai vei cere de la mine de pe lumea asta!

— Atunci să-mi umpli pălăria cu galbini! — se grăbi omul nostru.

Veți Doamne de galbini îl ardea mai tare suflul. Dar abia duse el cuvintele acestea și începeau să curgă galbinii prin scorbură, iar omul numai ținea pălăria să se umplă.

Mergând el către casă, începea să facă la planuri că ce are să-și cumpere pe bani, iar ajungând acasă grăi către nevastă:

— Uite, până acuma am trăit tot greu, tot în sărăcie; de acuma înse vom trăi bine în îndestulare, că Dzeu s'a îndurat de noi cu o pălărie de galbin!

Mare ce-i fu bucuria nevestei când într'adevăr vădă pălăria plină cu galbini. Pe bani începură a-și cumpără moșie, a-și zidi curți mândre și peste câteva zile ei erau oamenii cei mai bogați din sat, căci aveau Dne de toate în îndestulare, aveau bani ca pleava.

Dar cu toate că aveau din toate bunătățile cu îmbelșugare, nu se bucurau de cinstea la care se credeau îndreptățiți; erau numai oameni bogați, dar oameni de rënd și aceasta mult o dorea mai cu seamă pe nevastă.

De aceea într'o zi trimite nevasta bărbatul la scorbură, ca s'o taie dacă n'a voi să-l facă cel puțin primar; veți Dne dacă erau bogați, voiau să fie și oameni cu cinste mare. Și s'a dus bărbatul la scorbură — și îndată i s'a împlinit cererea: a ajuns primar. Și dacă a ajuns primar, a început Dne a se îmbrăca cu pompă; nu-i vorbă că și aveau de unde.

N'a trecut mult înse, și oamenii noștri nu erau îndestuliți nici cu aceasta stare și mai cu seamă nu eră îndestulită nevasta. De aceea nevasta îl tot necăjia

mereu pe bărbat că numai să meargă și să meargă la scorbură și să-i spună că dacă nu-i va ridică la un rang mai înalt, o s'o taie din rădăcini. Scorbura le împlinia toate cererile la moment. Și așa din rang în rang au ajuns oamenii noștri la rangul de împărat și nevasta la rangul de împărăteasă.

Dar de la o vreme nu erau îndestuliți nici cu aceasta stare, mai cu seamă împărăteasa. Veți Dne că-s mari și grigile împărăției. De-aceea îl mână împărăteasa mereu pe împăratul la scorbură să ceară alt rang mai înalt. Împăratul nu voiă să meargă ducând că nici nu este rang mai înalt ca al lor pe lume. Odată împăratul n'a avut ce face, ca să scape de necas, s'a hotărât să se ducă la scorbură de nou. Și dacă s'a dus împăratul, scorbura l-a întrebat:

— Ce mai dorești mărite împărate?

— Am venit după un rang mai înalt, că n'am pace cu împărăteasa.

— Blăstemată să fie pe veci — i-a răspuns un glas din scorbură. Să se prefacă în pupăză, dacă nu i-a plăcut împărăteasă. Măncarea ei să fie de aci înainte numai niște lăpădături.

Și apoi a grăit de nou către împăratul:

— Tu, fiind că ai ascultat de nevestă, să te prefaci într'un cuc. Măncarea ta să fie muguri și frunză verde. Să duci mult dor și multe neajunsuri în viața ta!

La glasul acesta s'a prefăcut împăratul într'un cuc, iar împărăteasa în pupăză. Ca semn că pupăza a fost împărăteasă, i-a ramas creasta cea mare cum au împărătesele; iară cucul are pene pe spate și pe pept cari seamănă cu o mantauă regală.

IOSIF STANCA.

Cugetări și meditari.

Sinceritatea și opinia publică își sânt cele mai înverșunate rivale.

Pesimistul nu voiește să se recunoască autorul sorții sale amare.

Zefrul iubirei bucuros s'ar aședă și pe inima lui, spre a-l face mai îndestulit, mai senin; dar este alungat de risul lui demonic, sarcastic, sceptic. „Pervers este totul” înseamnă acel ris. Și neîncrederea aceasta îi sfășie sufletul, îl negrește cu totul.

Îngâmfatul de bogat adeseori fără voe devine un clown foarte amuzant pentru cei raționabili din împrejurimea-i.

Nesuccesul neașteptat poate să-ți causeze o lovitură adâncă, foarte simțită, mai cu seamă când ai fost prea sigur de . . . succes. Înseamnă-ți bine că izbânda pretinde multă trudă, chiar și jertfă. Cu timpul înse, și după merit, tot mai mult o să-ți suridă.

Dar și până atunci să nu devini orbit, acuzând injust, — pentru că ușor ai pute fi tratat drept invidios, și astfel ai da armă reuțăcioșilor să te înghimpe cu vorbele lor ca cu niște împunsături fine de ac.

Fie ferea cât de-amară,
Cu curaj înghite-o dară.

VIOARA DIN BIHOR.

SALON.

Salutăm Asociațiunea în Bihor!

Românii din Bihor vor avea la Sântă-Mărie, 15/27 august, o mare serbătoare culturală.

Atuncia li se va oferi privilegiul să salute prima dată în mijlocul lor Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, care își va deschide adunarea generală în ziua aceea în orașelul Beiuș.

Ori unde Asociațiunea se întrunește în adunare generală, pretotindenii produce o mișcare oare-care în viața noastră publică și familiară, căci ea este cea mai vechiă și cea mai mare însoțire culturală românească dincoace de Carpați; scopurile ei sunt înalte și sfinte, pe care tot Românul cinstit e dator să le spriginească cu toată căldura: cu atât mai mare trebuie să fie dară impresiunea și însemnătatea ei în Bihor, unde viața națională și culturală prea au amorțit și unde astfel de adunare încă nici odată nu s'a ținut.

S'a scris mult în ziarele noastre — și nu fără temei — despre lăncezeala românismului în Bihor. Ce-i dreptul, asemenea imputări s'au putut și se pot face și altor părți, căci indolența ne este o caracteristică aproape obștească; nicări înse ele n'au fost mai îndreptățite decât aici, unde părea că s'a stins cu totul conștiința națională.

Cu bucurie vedem, că 'n timpul din urmă aceasta muțenie a apucat să înceteze, Românismul s'a deșteptat și în Bihor și a început să se manifesteze de odată pe două terenuri: pe cel material și pe cel intelectual.

Astfel s'a pornit înființarea institutului de credit și economii „Bihoreana” în Oradea-mare; iar din Beiuș, vechiul nostru focal de cultură, s'a invitat Asociațiunea a-și ține viitoarea adunare generală acolo.

Și națiunea, care petrece cu luare aminte toate fazele activității tuturor fiilor sei, a auzit glasul de deșteptare al Bihorului.

Intocmai ca inima care-și varsă sângele dătător de viață în toate membrele amorțite, a sărit și ea în ajutorul fiilor sei din marginea extremă a elementului românesc.

Și a dat băncii care se înființează un sprijin atât de puternic, încât aceea d'odată a crescut mare și tare; iar la vocea chiemătoare a dorului de cultură a răspuns cu o dragoste de mamă, care n'are bucurie mai mare decât vădându-și fiica apucând drumul ce duce la fericire.

Și au să vină frații și surorile, din toate părțile, toți Românii cari țin la propășirea neamului: să salute pe Românii din Bihor porniți pe calea progresului, să le dea mână de ajutor la arborarea steagului luminei, să pună umăr la umăr pentru înălțarea și răspândirea cultului național, să lucreze împreună pentru afirmarea idiomului nostru românesc și să serbeze ca frați și surori ziua aceasta de bucurie și de fericire, ziua deșteptării.

Și venind în Țara-Bihorului, doinele din munți și din văi le vor tâlcui dragostea poporului, valurile

Crișurilor și ale Bărcăului le vor șopti dorul de care se topește, freametul pădurilor le va destăina durerea ce îndură și tăria stâncilor le va arăta puterea de viață a lui, pe care n'au stins-o vijeliile veacurilor...

Și sosind la Beiuș, în mijlocul orașului, îi va întâmpina marea amintire a nemuritorului episcop Samuel Vulcan, care a adus de la Blaș din Transilvania, schinteia deșteptării culturale românești; care, inspirat de zelul ardent să se pună în capul tuturor mișcărilor de luminare de pe vremea sa, a aprins cu schinteia aceea un nou focal de cultură, a sădit acolo un nou și sfânt locaș al științei, în fruntea căruia a pus lapidarele cuvinte: „Tinerimei acestei provincie”.

Figura lui veghietoare va plană asupra mulțimei adunate, mâinile-i sfințite se vor întinde din cerurile deschise și vor binecuvântă strălucita adunare, întrunită pentru un scop înalt, pentru care a trăit și el.

Și mulți din aceia cari ș-au făcut studiile în Beiuș, cari ș-au petrecut anii cei mai frumoși ai primei tinerețe acolo, impresionați de sentimentele delicioase ale amintirii, își vor simți inima tremurând de emoțiune...

Iar noi toți, fiii acestui corn de țară, cari ne vom întruni acolo, spre a ne face datoria de Români și de pioneri ai cultului neamului românesc, vom dice într'un suflet și într'un gând:

— Salutăm Asociațiunea în Bihor!

IOSIF VULCAN.

Serbările de la Beiuș.

Programa

adunării generale a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” și a festivităților, ce se vor aranja cu ocaziunea aceasta în 26—29 august 1898 la Beiuș.

I. În 26 august:

a, Sara la 7 ore: întimpinarea comitetului central la gară.

b, Sara la 8 ore: Sara de cunoștință în localitatea festivităților. (Strada Română)

II. În 27 august:

a, Dimineața la 9 ore: Sânta liturghie și chiemarea Duhului Sânt în ambele biserici române.

b, La orele 11 ședința I a adunării generale cu programa următoare:

1. Deschiderea adunării generale și bineventarea comitetului central resp. a Asociațiunii din partea Bihorului prin graiul dlui adv. Iosif Roman.

2. Raport despre activitatea comitetului central în decursul anului expirat.

3. Alegerea comisiunilor de câte 3 membri:

aa, pentru examinarea raportului;

bb, pentru examinarea rațiociniului pe 1897 și a proiectului de buget pe 1899;

cc, pentru studiarea proiectelor de regulamente înaintate spre aprobare;

dd, pentru înscrierea de membri și încassarea taxelor.

4. Propuneri eventuale.

5. Disertațiuni.

6. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri și încassarea taxelor.

c, La 2 ore p. m. banchet. Prețul unei cuverte

3 fi. Bilete se pot cumpăra în localitatea festivităților în 26 august de la 8—12 și 2—5 ore, și în 27 aug. 8—12 ore, ori în cancelăria dlui adv. Paul Papp.

d, La 8 ore sara : concert și reprezentație teatrală cu următoarea programă :

A) Prolog.

De Iosif Vulcan.

Persoanele :

Poetul	---	---	---	dl George Ciuhandu.
Moșneagul	---	---	---	dl Nicolae Mihulin.
O doamnă	---	---	---	dșoara Veturia Papp.
Un domn	---	---	---	dl Vasile Nicoruța.
Al 2-lea domn	---	---	---	dl Ioan Pocioian.
Al 3-lea domn	---	---	---	dl Ioan D. Szilágyi.

Chor, călușer, horă.

B) Concert.

1. a, C. Porumbescu : „Marșul cântăreșilor“.

b, Fl. Dușas : „În pădure“, cântate de corul organizat pentru festivitățile Asociațiunii sub conducerea dlui prof. Nicolae Diamandi.

2. I. Volksbrenner : „Le fou“ executat la pian de dșoara Lucreția Murășan.

3. C. Porumbescu : „A căzut o rază lină“ duett, cântat de dșoarele Ida Papp și Vioara Ignatu, acompaniate la pian de dna Hortensia Suciuc n. Paguba.

4. V. Alexandri : „Balcanul și Capatul“ poezie, declamată de dșoara Mărioara Zigre.

5. a, N. Popovici : „Hora Dobrogeană“,

b, G. Dima : „Sub fereastra mândrii mele“ executată de chor.

6. a, Haydn : Sonata No 17 „Es dur“.

b, „ Op. posth. „Valse E. moll“ executat la pian de dșoara Aurelia Cionca.

7. a, Thomas : „Arie de Mignon“.

b, I. Mureșianu : „Flori de nufăr“.

c, Bizet : „Pastorale“, solo cântate de dșoara Valeria Papp, acompaniată la pian de dna Elena Pavel n. Boiș.

8. G. Coșbuc : „Regina Ostrogoților“ poezie, declamată de dșoara Veturia Papp.

9. a, I. Mureșianu : „Peneș Curcanul“.

b, G. Dima : „Mândruliță de demult“ executată de chor.

10. a, I. Mureșianu : „Olteanca“.

b, „ „ „Capriciu“ executat la pian de dșoara Aurelia Cionca.

11. a, I. Mureșianu : „Departa clopotul sură“.

b, „ „ „Trecui valea“.

c, G. Dima : „Mugur mugurel“ solo, cântate de dșoara Valeria Papp, acompaniată la pian de dna Elena Pavel n. Boiș.

12. a, G. Dima : „Cucule cu peană sură“.

b, I. Vidu : „Cât e țara“.

c, „ „ „Toaca“, executate de chor.

C) Teatru.

„Soare cu ploaie“, comedie într'un act de Iosif Vulcan.

Persoanele :

Doamna Clitan	---	---	---	dra Ileana Fabian.
Doamna Brădescu	---	---	---	„ Veturia Papp.
Profira, fiica ei	---	---	---	„ Viora Ignatu.
Lina	}	ficele doamnei	---	„ Amalia Lăpușan.
Tița			---	„ Constanța Crișan.
Mimi			---	„ Marioara Steer.
Pantelimon	---	---	---	dl Aurel Crișan.
Dumbravescu	---	---	---	„ Iosif Maiorescu.

Ionel, student	---	---	---	„ Ioan Ciordaș.
Dușan	---	---	---	„ Coriolan Steer.
Contele Wladimir Klapatinsky	---	---	---	„ Sabin Ignatu.
O servitoare	---	---	---	* * *
Un chelner	---	---	---	„ Vasiliu Nicoruța.

Se petrece la băiile de la Mehadia.

Bilet de intrare pentru concert și teatru : locul I : 2 fi. ; II : 1.50 ; III ; 1 fl.— ; loc de stat : 60 cr. Bilete se pot cumpăra în localul festivităților în 26 și 27 august de la 10—12 ore și 4—6 ore și sara la cassă, ori la dl profesor Ioan Keri.

III. In 28 august :

a, La 8 și 1/2 ore liturghie în ambele biserici române.

b, La 10 ore : ședința II a adunării generale cu programa următoare :

1. Rapoartele comisiunilor exmise în ședința I ;

2. Alegerea secretarului I ;

3. Alegerea președintelui, vicepreședintelui și a comitetului central.

4. Defigerea locului pentru proxima adunare generală.

c, Sara la 8 ore : bal. (În pauză se va jucă Călușerul și Bătuta.) Prețul de intrare : de familie : 2 fl., de persoană : 1 fl. Bilete se pot cumpăra sara la cassă.

Suprasolvirile marinimoase, atât pentru concert, cât și pentru bal, se primesc cu mulțumită și se cuitază pe cale ăuaristică.

IV. In 29 august :

La 10 ore : Escursiune la „Stăna de Vale“. A se însinua până în 27 august la dl profesor Vasilie Dumbrava.

Notă. De la 26 august începând până la încheierea festivităților în ori-ce timp mănăcări se pot căpăta în restaurantul din localitățile festivităților.

Beinș, la 21 august 1898.

Augustin Antal m. p.
directorul despărțământ.

Nicolae Diamandi m. p.
secretarul despărțământului.

Scrisori din Helveția.

V

Neuchâtel, la 31 iulie.

În timpul cât am petrecut aici, am făcut și o excursiune între munții gigantici ce se ridică în vecinătatea orașului ; am mers cu trenul până la Chambrelieu și de aici timp de 2 ore pedestru până la Champs de moulin. Calea făcută pedestru conducea pe o potecă la o înălțime amețitoare ; în dreapta vedeam stâncile uriașe, în stânga priviam în vale ca într'un abis, ca într'o prăpastie. O liniște mare în toate părțile, numai vuetul apei din vale și ici cole concănitul vulturilor se mai auăiea. Printre stânci sânt poteci pe cari poți umblă cu sigurătate și pe cari, afară de vânători și locuitorii montani, cari taie lemne, arareori mai rătăceșce câte un călător mai curagios.

Am stat și am admirat locurile aceste, cari pentru noi ar fi îngrozitoare, dar pentru locuitorii montani de aici sânt plăcute și atrăgătoare, drept ce prin văi sânt bine grigite și cultivate. Dacă aceste ni se par noue atât de îngrozitoare, cum vor fi cele de prin Alpi, cari de aici abiă se zăresc, pe unde umblă

turistii, cari de cele multe ori se prăpădesc pe acolo. Fie cum vor fi, eu nu mai doresc, ca să umblu și pe alte locuri din munții Helveției; me bucur și dau mulțămintă lui Dzeu, că am scăpat acum odată dintre munții Jura teafăr, știu că mai mult nu me voi încerca să întreprind o excursiune atât de temerară.

Nici asta nu o făceam, dacă nu ne-ar fi condus pe mai mulți (am fost 12) profesorul de la Academie P. Dessoulany, care de și fiind în etate de 48 ani, totuș urcă munții ca un fecior de 18 ani. De nenumărate ori l-am întrebat, că unde e comuna cătră care ținim și când vom sosi acolo? el totdeauna îmi răspundea: uită la muntele gigantic ce se numește Croupe des ventes (piscul vânturilor), privește la Valea încântătoare a comunei Boudry, ian veți cât de frumos se vedă Alpii pururea acoperiți cu neaună! Aici în față se vede Jungfrau, în partea dreaptă Montblanc etc. până ce de odată ved înaintea mea o comună ce consta din 20—22 zidiri, în mijloc cu un „hotel destruits“ (otelul păstravilor). Aici ne spune apoi, că în apropierea comunei merge trenul, de loc l-am întrebat, că încătr'o? — cătră Neuchâtel, fu răspunsul, eră adecă linia ferată ce conduce spre frontiera Franciei la Poutarlier, care numai de 1/2 oră depărtare eră de aici. Cu oare-ș care bucurie și indestulire i-am țin, că eu numai cu trenul me reintorc acasă, așa s'a și întâmplat. Notez, că erau în societatea noastră 3 americani, 3 englezi și ceialalți toți nemți, afară de englezi toți au acceptat propunerea mea; englezii apoi, în urmarea inviațiunei dată de profesorul conducător s'au reintors pedestru pe o altă potecă, care eră și mai grea de urcat, ca cea pe care am fost venit până aici. Timp de 3 ore am mai avut până ce a sosit trenul, în restimpul acesta ne-am ospătat și petrecut la oteleu păstravilor. După ujină un neamț a jucat la pian, ceialalți au horit, mai târziu apoi au horit fiește-care în limba sa, numai englezii, afară de masa încărcată de păstravi și de butelii de vin roșu, la altă la nimic n'au participat.

Mai târziu ne-am pus cu toții la joc de popice. Sânt foarte curioase popicele aici, globul cu care arunci e cu ceva mai mărișor ca un cap de om, și e perforat în doue locuri așa ca să-l poți prinde bine, băgând mâna în perforătură când voiești să-l arunci.

Am aruncat și eu de doue-ori cu globul, apoi părăsind societatea am intrat în casa unui țeran din apropierea oteleului. Aici am aflat un țeran în vărsta cam de 60 ani, dar încă robust și de o aparință respectabilă. La întrebarea, că numai singur locuește aici, m'a condus în o altă odaie și oferindu-mi scaun să șed, îmi țin: „te rog domnule de paciință, de loc vine și familia mea, care se va bucură mult la visita dtale“. Odaia eră curată și în bună ordine, pe masă o biblie mare deschisă, într'un colț ai odăii mai multe pălării de paie. L'am întrebat apoi: „precum observta te pricepi la mai multe meșteșuguri?“ „Da — îi fu răspunsul: „eu și fiul meu sântem orologeri, cărăuși și soldați, când e trebuință, soția mea ține un fel de birt așa mai de rënd, iar fetele împletesc pălării de paie“. L-am admirat și lăudat mult pe bătrânul orologeriu și soldat — auđi acolo soldat în vărsta de 60 ani. — Am vedut aici, ce nu poți vedé în altă țară: o familie care se indeletniciă cu patru meșteșuguri. Sărmanul nostru popor, pentru ce nu învață și el industrie, că atunci sigur nu i-ar fi atât de grea povara vieții.

Pe timpul când me întrețineam cu bătrânul ve-

nerabil, întră în odaie un sticlă, care întrebă, că nu l-ar puté duce cu căruța până în satul vecin? Fii cu răbdare, îi ținse bătrânul, de lec vine feciorul meu și te va duce.* Sticlărul eră legat la o mână și suferiă dureri crânceni, din causă că s'a tăiat cu sticlă, întrebându-l de rană, îi ținse: de loc vine soția mea și te va lecui. Abiă găta bătrânul cu vorba, sosi și familia: mama, nora, feciorul și doue fete. Mama eră o femeie cam în vărstă, dar sdravănă, feciorul eră cam timid, dar serios și voinic, nora și fetele sprintene, vorbărețe și cu o față plină și roșie. Numai decât bătrânul se înfelese cu feciorul, pentru ca să ducă sticlăriul până în satul vecin, iar soției spunându-i că ce rană grea are bietul om, de loc îl deslegară și îi spēlară rana, pe care bătrâna o preseră cu ceva cărbune sfărîmat, punend pe ea o frunză moiată în ceva licuid, apoi o legară bine asigurându-l, că în timp de trei zile i se va vindecă rana. La doftorie i-au ajutat bătrânei atât nora cât și fetele.

După ce au gătat cu doftoria, s'au întreținut cu toții cu mine. De loc am întrebat pe baba, că din ce deduce, că așa de curënd se va vindecă rana bietului om? mi-a răspuns, că ea are un fel de plantă culeasă din munți, care vindecă cu securitate ori-ce rană, pe care în satul lor numai ea o cunoaște, și ea a învățat a-o cunoaște de la hunică sa. Așă dară la măiestriile amintite mai sus adaugend și doftoria babei, familia aceea venerabilă și cucernică esercează de-odată cinci meșteșuguri.

Regret, că a fost prea scurt timpul cât l-am putut petrece la o familie cinstită din munții Helveției, dar și în acest timp scurt am învățat și esperiat mult; am vedut eu însu-mi cum trăiesc oamenii aceia, despre cari până aci cugetam, că din cauza munților petroși, stâncoși și nefertili sânt într'o stare de compătimit. Dar m'am înșelat, pentru că *savoir-faire* și *savoir-vivre* adeca intențiunea și puterea de viață a francezului din munții urieși ai Svițerei, îl fac ca traiul să-i fie ușor și plăcut.

Fiind timpul cătră n sară am plecat și noi cu trenul cătră casă la Neuchâtel, unde am sosit la 9 ore.

Nimic mai ușor, decât a scrie ceva *pro domo*. Așă ceva nu mi-a convenit nici odată, acum înse totuș îmi permit a ținse ceva și *pro domo*; voiesc a ținse, că pentru ce am venit și petrecut aici în orașul Neuchâtel timp mai îndelungat. Quam brevissime... Ani de-arëndul am studiat acasă limba franceză și când voiam să vorbesc — de și șcieam o sumedenie de regule și tot mai multe vorbe — totuș nu me puteam esprima repede, adeca așa precum aș fi dorit; drept ce cetind în o revistă științifică, că aici în cantonul fancez al Helveției se vorbește mai perfect și mai curat limba franceză, apoi știind și aceea, că aici s'a deschis un curs academic de limba franceză pentru feriele de vară, m'am hotărit să vin ca să petrec aici o lună de zile. Cursul îl ține profesorul de literatura franceză P. Dessoulany, dimineața de la 8—10 ore. Acasă îmi inchipuiam, că vom ascultă prelegerile și mai mult nimic, înse nu așa se cugetă profesorul savant și diligent, ci pretinde de la toți cari ne-am înscris la curs (sântem de toți 18, din diferite țeri), ca în ora viitoare pe rënd să-i spunem în resumat prelegerea ascultată, apoi ne dă teme de prelucrat, cari să i le predăm de pe catedră, aranjază tot a două țin câte o excursiune în oraș și afară de oraș, când totdeauna în mijlocul nostru, ne conduce, povestește și

esplică cu mult zel tot ce e mai remarcabil. În scurt, lucrează și obosește, ceea ce pretinde și de la noi. O facem cu plăcere și bucurie cu toții, dar cum să n'o facem, când profesorul nu se consideră pe sine de superior, ci de coleg — ba ce-i tot mai mult, de prieten al nostru; apoi ne stă la dispoziție biblioteca bogată a Academiei, a gimnasiului și a orașului, dintre cari cea din urmă singură constă din 100.000 volume.

Viața aici e destul de ieftină, așa că pentru 80—100 franci la lună capeți cuartir, proviziune și servit. Apoi est-timp îți mai fac plăcută și atrăgătoare viața aici și serbătorile naționale, cari le-am descris deja pentru cetitorii „Familiei“. Clima încă e mult agreabilă. Poporul de aici peste tot e prevenitoriu, onest, moral, muncitoriu și cu înflăcărată iubire față de patrie. Ține mult la biserica și școala sa și mai pre sus de toate la libertatea cu care cu sumeție și însuflețire se laudă. Aici este biserică catolică națională, protestantă națională și protestantă independentă. Preoții celor două prime biserici sunt plătiți de stat cu 2000—2500 franci la an, pe cei ai bisericii independente îi plătesc fidelii. În duminica trecută am ascultat o predică frumoasă în biserica catolică, preotul vorbii cu mare pathos despre religione și patrie.

A descrie toate cele vădute și esperiate aici, nu sunt în stare, dar nici timp nu am. Și acum după ce se apropie finea cursului condus cu mult zel și prudență de profesorul P. Dessoulavy și după ce mi-am ajuns scopul dorit, adeca familiarisarea cu limba franceză, — peste Genf, Bern, Lucern și Zurich, — unde voiu petrece vre-o 2 săptămâni — plec către casă.

Îmi cer scuzele on. cetitori ai „Familiei“, că i-am plictisit cu atâtea epistole, de cumva inse a-ș pute fi fericit a ști, că epistolele aceste au fost primite și cetite cu intențiunea cu care le-am scris, sosind acasă voiu continuă, la din contră me voiu nisui să aflu alte teme mai interesante, — dacă voiu pute afla — decât călătoriile din Svițera.

T. BULC.

O cursă de bicicliști.

— La ilustrația din nr. acesta. —

Sportul modern cel mai răspândit este bicicleta. Nu mai este orașel și sat mai mare, unde să nu veți bicicliști.

În orașe mari ei au reuniuni cari arangează excursiuni și petreceri.

O scenă din o astfel de cursă ni se înfățișează și prin ilustrațiunea din nr. prezente.

LITERATURĂ.

Istoria Românilor. Dl V. A. Urechia, neobositul nostru istoric și bărbat de litere, a scos la lumină în București volumul al decelea din importanta sa lucrare „Istoria Românilor“. Acesta, ocupându-se de istoria de sub domnia fanarioți, poartă titlul „Istoria Românilor sub domnia Fanarioților“. Volumul cuprinde o mulțime de documente noue, pe cari ilustrul autor le coordonează și comentează cu cunoscuta sa competență.

Proverbele Românilor. Dl Iuliu A. Zanne a scos la lumină în București volumul al doile din importanta sa lucrare intitulată „Proverbele Românilor“.

Acesta cuprinde două capitole: „Omul și organele sale“, adica omul în genere, bărbat, femei, copii, organe, membre, — și „Despre viața fizică“ adica trupul omului, stările, facultățile și mișcările sale, viață, moarte, infirmități, boale, mișcări, cele cinci simțuri, somn, vis. La sfârșitul volumului se află trei glosare; unul româno-francez, celalalt macedo-francez și al treilea istrio-francez, glosare bogate, în care sunt adunate trei excelente dicționare.

Almanahul învățătorului român. redactat de dl Iosif Velcean, în Reșița-montană, va apăre cu începearea an. școl. viitoriu 1898/9. Dsa ne scrie, că diferitele cestiuini cronologice, genealogice, calendaristice, tipicale, etc. precum și alte referințe de interes pentru învățătoria noastră, — planul de învățământ, diverse consemnări, conspecte, statistice, și altele din sfera școlii populare, — estrasele șematismelor ambelor mitropolii, dar mai vartos a Reuniunilor învățătoresci, — datele referitoare la mișcarea literaturii noastre pedagogice în legătură cu un conspect a învățătorilor ca autori și în fine tractatele cupinse în partea literară sunt tot atâtea motive îmbucurătoare, că „Almanahul inv. rom.“ la noi unic în felul seu, nu numai va deveni adevăratul călăuz al învățătoria și tablou sincer al școlilor noastre, ci va umplé — sper — și un gol prea simțit în literatura noastră pedagogică. Prețul unui exemplar abonat e 1 fl. plus spesele postale.

Conferințele literare ale unui căpitan. Dl căpitan Popovici din armata română, bravul oștean care a fost sufletul subscripțiunii făcută în regimentul de Resboieni pentru ridicarea monumentului de la Valea-Albă, a publicat la București un volum, conținând patrioticele conferențe istorice, făcute de densusl trupeii sale.

Un scriitor român dus în Anglia. Cetim din ziarerele bucureștene, că dl Lazăr Șăineanu, cunoscutul publicist și filolog din București, s'ar fi hotărit a părăsi țara și a se stabili în Anglia.

A apărut Păzitorul de pădure sau principiile fundamentale ale pădurăritului, în limba română. Se poate procură la editorul Carol Porcolabu în Bogaș-Montană.

TEATRU.

Teatrul Național din București. „Timpul“ ocupându-se de crisa de la Teatrul Național, constată că de câțiva ani aceasta innaltă instituțiune culturală din București stă pe loc. Causa acestei stagnațiuni, după părerea sa, este înteu că teatrul și literatura dramatică sânt copleșite de traducțiuni și localisări din teatrul străin, pentru cari se plătește puțin câtă vreme autorilor români ar trebui să se dea onorare mai mari. În țara românească trebuie să fii bogat sau cel puțin trebuie să ai un venit sigur pentru a te ocupa cu literatura și a scrie ceva, căci, ori cât de talentat ai fi, ori cât de bine ai scrie, nu câștigi mai nimic cu operele tale. Nici un editor nu riscă de a le imprimă; el știe că nu le va vinde, pentru că sânt atâtea traducțiuni pe care ori-cine le are mai efitin, de oare ce nu plătește nimic autorului străin. A doua cauză este, lipsa unui teatru poporal cu prețuri ieftine. În fine, statul ar trebui să dea o subvențiune mult mai mare scenei naționale, mai ales dacă vrea să înflințeze opera într'un mod serios. — Dl Petre Grădișteanu în adevăr a primit postul de director general; iar subdirector a fost numit dl Polizu-Micșunescu, cunoscutul autor dra-

matic. — Astfel se crede, că în Teatrul Național va începe o eră nouă.

Dșoara Bârsescu la Viena. Renumita tragediană română, dșoara Agatha Bârsescu, a început la 14/26 august reprezentațiile sale la Reimund-Teatru din Viena.

Reprezentăția diletanților români din Chișineu, pe care am anunțat-o în nr. trecut, a reușit foarte bine. Mult a fost aplaudat Moș Arvinte (Emil Veliciu) în piesa „Arvinte și Pepelea”; nu mai puțină laudă merită Pepelea (Sever Miclea) care cu mullă viață ș-a jucat rolul naiv. Dșoarele Emilia Caba și Sidonia Sabău au fost foarte drăguțe. Cornel Mladin s'a distins prin jocul seu natural și mimica potrivită. Meritele cele mai multe inse le are studentul Romul Veliciu, care nu numai a fost conducătorul diletanților, dar a și jucat foarte bine în „Lăutarul din Cremona”. După teatru a urmat dans în școala gr. or. Salutăm pe tinerii diletanți, cari încă de acuma încep a cultivă artele frumoase!

Teatrul românesc oprit în Brașov. Cetim în „Gazeta Transilvaniei”, că după ce dna Aristița Romanescu n'a reușit să obțină concesiune d'a jucă cu o trupă mică la Brașov și în alte orașe românești, altă grupă de artiști români de la Teatrul Național din București a cerut de la ministrul de interne al Ungariei concesiunea de a da reprezentații românești în Brașov, inse ministrul a respins cererea, din cauza că autoritățile locale brașovene n'ar fi inclinate și învoite pentru a se da astfel de concesiuni“.

Concert și reprezentație teatrală în Bistrița. Tinerii meseriași români din Bistrița vor arangia la 30 august n., sub conducerea dirigentului Traian Brătescu, concert și reprezentație teatrală. Program: 1. „Motto”, cor mixt de Traian Brătescu. 2. „Junimea Parisiană”, partea II, cor mixt de George Adam. 3. „Fata de la Cozia”, poesie de Dimitrie Bolintinean, declamată de Florica Sas. 4. „Eu mi-s, esc, și sunt Român”, cor bărbătesc de Traian Brătescu. 5. „Mihaiu scăpând stindardul”, poesie de Dimitrie Bolintinean, declamată de Vasile Todica. 6. „De la București la vale”, cor mixt de Valeriu Magdu. 7. „Stâncuța”, cor mixt de Gavriil Musicescu. 8. „Cătră țeranii români”, poesie ocașională, declamată de Victor Radu. 9. „Arcașul”, cor mixt de * *. 10. „Cinel-cinel”, comedie cu cântece într'un act de Vasile Alexandri. 11. „Dorule-dorule”, cor mixt de Valeriu Magdu.

Teatru românesc în Bucovina. Am spus, că frajii nostri din Bucovina vreau să înființeze și ei o societate pentru crearea unui fond de teatru național românesc. Acum aflăm cu bucurie, că și statutele sunt gata. Noua societate are drept scop crearea unui fond din care cu timpul să fie posibilă înființarea unui teatru național-român, dintr'ale cărui interese anuale să fie totodată posibilă subvenționarea literaturii române teatrale, a criticei dramatice și a societăților teatrale românești, cari debutează pe pământul Bucovinei.

Corul plugarilor români din Bod, lângă Brașov, va arangia sâmbătă la 15/27 august o producțiune musicală, în care se vor cântă cvartete de Porumbescu, Bönicke și Marchner; se va jucă „Herșcu Boccegiul” canțonetă de V. Alexandri și „Arvinte și Pepelea” vodvil într'un act asemenea de V. Alexandri. După producțiune dans.

Calderon în românește. Aflăm, că dl G. Russe Admirescu va presintă Teatrului Național din București traducțiunea frumoasei drame „Credința în cruce”, a celebrului dramaturg spaniol Pietro Calderon de la Barca.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Românce distinse la Paris. „Figaro” anunță că la examenele de bacalaureat ținute la Sorbona din Paris, dșoarele Maria Theresa Iscovescu și Elisa Constantinachi au obținut un succes strălucit.

Școala română de fete din Beiuș. Primirăm „A II-a programă a școalei civile gr. cat. publice de fete din Beiuș, aparținătoare Internatului Pavelian de fete a dieceșei gr. c. de Oradea-mare pe anul școlar 1897/98, redactată de Vasiliu Stefanica, directorul școalei, profesor p. ord. gimnasial. Cuprinde raport despre școală și raport despre internat. Partea primă începe cu o cuvântare a dlui director despre însemnătatea creșterii femeșci. Din informațiunile școlare scoatem următoarele: corpul didactic al școalei: un director-profesor, 1 directoare, 4 profesoare, 2 profesori și un catechet gr. or. Eleve înscrise în 3 clase 47, s'a retras 1. Gr. c. 34, gr. or. 11, rom. cat. 2. Române 45, maghiare 2. În internat au fost 35 de eleve, dintre cari 7 gratuit, 15 plătind jumătate. Plata pe un an e 150 fl. O observație. În fruntea „programei” gimnasiale se scrie „Beiuș”, iar aici „Beiuș”. Ar fi bine ca direcțiunile să se înțeleagă și să scrie uniform.

Românii la universitatea din Budapesta. În anul școlar trecut numărul tinerilor români de la universitatea din Budapesta a fost 180 și vr'o 15 renegați. Dintre aceștia, la facultatea teologică 15, la drepturi 114, la medicină 24, la filosofie 16, la tehnică 10, la școala comercială 3, la farmacie 1. Ca stipendii s'au împărțit 15.000 fl. Dintre 180 de universitari, la Societatea Petru Maior n'au fost înscriși decât 56.

Două stipendii. De la „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” cu începutul anului școlar 1898—99 sunt de conferit următoarele stipendii: 1. Un stipendiu de 50 fl. v. a. pe an din fundațiunea „Dobâca”, destinat pentru un gimnast născut în fostul comitat al Dobâcei. 2. Două stipendii de câte 60 fl. la an din fundațiunea „Roman”, destinate pentru studenți de gimnasiu ori școale reale. Cererile pentru aceste stipendii au să se înainteze comitetului central al Asociațiunii în Sibiiu (Srtada Morii nr. 8) până la 5 septembrie st. n.

La școala superioară de fete în Arad, cu internat și împreună cu cursuri preparandiale pentru candidatele de învățătoare, înscrierile se vor efectui în 1—4 septembrie, iar prelegerile încep în 5 septembrie st. n. Elevele interne plătesc pentru întreaga provisiune și didactru 160 fl. la an. Elevele externe plătesc pentru didactru 2 fl. la lună, preparandele externe 4 fl. Taxa de înscriere de fiecare elevă 2 fl. la an. Pentru instrucțiunea la pian, 3 ore la săptămână, 5 fl. la lună.

Sfințire de biserică în Nădlac. Sâmbătă, în 15/27 august, ne spune „Tribuna Poporului”, se va severși sfințirea bisericei gr. or. române din Nădlac. Actul sfințirii il va severși ênsuș Preasfinția Sa dl episcop Mețianu cu numeroasă asistență din gremiu. După sfințire comitetul parochial va da banchet festiv, iar sara va concertă corul seminarial sub conducerea profesorului de cântări Trifon Lugoșanu.

Sfințire de școală în Iclanzel. La 28 august n. se va sfinți în comuna Iclanzel școala nouă gr. c. Cu ocașiunea aceasta se va arangia o petrecere de vară. În paușă va fi o mică producțiune de musică, cântări și declamațiuni.

C E E N O U ?

Hymen. *Di dr. Valeriu Mexin* și dsoara Paulina Vaianțin își vor serba cununia la 16/28 august în Mehala. — *Di dr. Ioan Nedelcu*, avocat în Oravița, la 15/27 august se va cunună cu dsoara Miți Popovici, fiica protopresbiterului Al. P. Popovici din Oravița. — *Di dr. Mihail Pop de Băsești*, avocat în Cehul-Silvaniei și dsoara Helena Mica, fiica dlui Vasile Mica, notar în Someș-Odorheiu, se vor cunună la 4 septembrie în S. Odorheiu. — *Dsoara Iulia Dogariu* și dl Géza Gruber își vor serba cununia, la 27 august n., în catedrala gr. ort. din Arad. — *Di Vasiliu Harșia*, absolvent de teologie, la 28 august se va cunună cu dsoara Neli Aldea în Bozediu. — *Di Romulus Popa*, învățător, s'a logodit cu dsoara Emilia Vașca din Chișirid. — *Di Longin Popa*, învățător în Câmpuri-Surduc, s'a logodit cu dsoara Minerva Nestor în Burjuc.

Regele Carol la împăratul Francisc Iosif. În trecerea spre Ragaz, regele României se va opri la Viena câteva ore, fără a avea nici o întrevvedere cu împăratul, care se află la Ischl, va primi înse în audiență pe contele Goluchowski, cu care va conferi asupra situațiunii internaționale. La întoarcerea din Ragaz, între 5—10 septembrie, MM. LL. regele și regina se vor opri trei sau patru zile la Viena, ca să viziteze expoziția jubilară, organizată pentru jubileul de 50 ani al domniei împăratului Francisc Iosif. În acest interval regele va avea o întrevvedere, fie la Schönbrunn, fie la Hofburg, cu împăratul Francisc Iosif.

Regele și regina României la Ragaz. Vineri la 7/19 august regele și regina României au plecat din Sinaia la Ragaz. Regele este însoțit de dnii aghiotanți colonel Priboianu și Georgescu; regina este însoțită de doamnele de onoare Bengescu și Mavrogheni. Snveranii vor lipsi din țară aproape o lună.

Cadourile țarului. Dl general Nepokoitschitsky, aghiotantul țarului, a fost primit joi la 6/18 august în audiență de regele și regina României, fiind trimis de țar a predă suveranilor români mai multe cadouri prețioase, între altele și de cece cai de pur sânge rusesc. Cadourile țarului pentru regina reprezintă o valoare de peste 200.000 lei. Trimisul țarului a remis regelui și o scrisoare călduroasă a suveranului său.

Activitatea Asociațiunii în anul trecut. Din raportul comitetului central al Asociațiunii, care se prezintă adunării generale din Beins, scoatem următoarele date: Comitetul a ținut 12 ședințe ordinare și 12 extraordinare. S'a primit fundațiunea de 10.000 fl. a dlui Stroe Beloescu originar din Săcele, actualminte domiciliat în Bărlad. Despărțeminte nouă s'au înființat la Beins, Seini și Lugos. A publicat concurs pentru postul de prim-secretar, au intrat trei recursuri, dintre cari numai al dlui dr. Cornel Diaconovich corespunde condițiunilor. În școala de fete a Asociațiunii au fost înscrise 89 eleve, în internat 57. Averele fondului general 132.025 fl. 64 cr. 105.000 franci; întreaga avere administrată 170.802 fl. 81 cr. 105.000 fr. Membri, fondatori 72, pe viață 180, ordinari 867, Biblioteca: 3590 opuri. Numerul despărțemintelor 33, din cari au funcționat 22. Pentru Casa Națională s'a asigurat 12.390 fl.

Dl de Guvernatis în România. Renumitul scriitor și profesor la universitatea din Roma, dl de Guvernatis a petrecut săptămâna trecută, cu soția și cu fiica sa, la Sinaia, unde a fost oaspele dlui V. A. Urechia și i s'a făcut o primire călduroasă. Întruna din zile a fost invitat la dejun la castelul Peleș, unde regele și regina s'au întreținut mult timp și cu multă afabilitate cu densus. În altă zi regina l-a invitat dimpreună cu dna și dsoara la o audițiune musicală. Ca totdeauna, regina a fermecat pe toți cu grațioasa sa conversațiune. Liga Predeal a dat un banchet în onoarea dlui de Guvernatis la Azuga, la care au luat parte mai bine de 50 membri și persoane din toată Valea Prahovei. Dl de Guvernatis va vizita zilele acestea Ocna-Slănic, Curtea-de-Argeș, Iași, Constanța. Apoi va studia Bulgaria, de acolo va merge la Constantinopol, Beirut și Ierusalim. La Roma are să se rentoarcă la 15 novembre.

Bihoreana. În ședința din urmă a direcțiunii institutului de credit și economii „Bihoreana“, care se înființează acuma în Oradea-mare, s'a ales comptabil al institutului dl Iosif Diamandi, actualminte comptabil în Zălau; iar cassar Clemen Hossu, acuma comptabil la „Sătmăreana“ și autorul cărții „Comptabilitatea dublă“.

Un sat descoperit în România. O descoperire interesantă s'a făcut acum câteva timp în munții R. Vélcei: Aproape 80 de kilometri de gura Lotrului, pe valea Lotrului în sus, spre creerii munților, s'a descoperit într-o vale un sat format acum câteva decenii de niște ciobani din Seliște (Transilvania). Despre acest sat, autoritățile nu șcieau până acum un an nimic. Mai important e înse că clima văiei în care e situat satul, e foarte ușoară în toate ano-timpurile: iarna este atât de ușoară, încât e un eveniment când cade zăpadă, iar vara nici o dată nu e prea cald. Vegetațiunea de asemenea începe în februarie. Câțiva turiști, cari au fost acum câteva săptămâni în acea localitate, afirmă că acest colț de pământ românesc e de o frumusețe incomparabilă, scutit de vânturi mari și de viscole în toate ano-timpurile. Că s'ar pute transformă într-o localitate de cură de iarnă, care, sub raportul climateric, ar rivalisa cu Meran din Austria. Coloniștii din acea localitate spun că nici odată n'au avut frig așa de mare ca să fie nevoie să facă foc în casă, că nici odată n'au avut înghețuri, și riul care trece prin acea vale încongiurată de munți și de stânci uriașe, n'a înghețat nici odată.

A murit: Marta Manguica n. Moldovan, soția dlui dr. Ioan Manguica, medic districtual în Oravița, la 7/19 august, în etate de 20 ani.

Călin darul săptămânei.

Dum. a 12-a după Rus., Mateiu c. 9 v. 16—26; ev. inv 1; gl. 3			
Ziua sept.	Călin darul vechiu	Călin. nou	Soarele
Duminică 16	Aduc. ic. Dlui; M. Diomid	28 Augustin	5 19 6 41
Luni 17	M. Miron	29 Tăer c.s. Ioan	5 21 6 39
Marți 18	Mii. Flor și Lavru	30 Rosa	5 22 6 38
Mercuri 19	M. Andreiu Stratilat	31 Raimund	5 24 6 36
Joi 20	Pr. Samuil	1 Sept. Egidiu	5 25 6 35
Vineri 21	Ap. Tadeu și Ma. Vassa	2 Stefan	5 27 6 33
Sămbătă 22	M. Agatonic	3 Serafina	5 29 6 31

Proprietar, redactor răspunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.